

ГОРІСЛАВСЬКА Інна Вікторівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України;

ДАЦЕНКО Анастасія Олександрівна

здобувач вищої освіти 3 курсу юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України
(м. Київ, Україна)

**ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ У СПОРАХ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ**

Спори у сфері інтелектуальної власності досить складні. Кому належать права на оповідання – автору чи видавництву? Слова пісні – виконавцю чи компанії звукозапису? Сценарій фільму – сценаристу чи кіностудії? Конфлікти можуть виникати щодо договорів на розпорядження об'єктами інтелектуальної власності (ліцензійні договори й договори про відчуження прав), авторства, спільного створення та використання об'єктів інтелектуальної власності, бездоговірного використання об'єктів інтелектуальної власності. Ефективним способом вирішення спорів, що виникають у сфері інтелектуальної власності, є медіація. Це позасудовий спосіб вирішення конфліктів, який проводиться на умовах конфіденційності за участю нейтрального посередника, який і допомагає сторонам дійти примирення. [1]

На перспективність застосування медіації у сфері права інтелектуальної власності вказує прийняття наказу Українським національним офісом інтелектуальної власності та інновацій (далі – УКРНОІВІ) від 07.09.2023 № 159-Н/2023, яким затверджено Правила проведення медіації у сфері інтелектуальної власності. [18] Ці Правила передбачають проведення процедури медіації на базі Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». При цьому для здійснення медіаційної процедури утворено відділ «Центр медіації та посередництва»,

який є структурним підрозділом УКРНОІВІ. Ці Правила встановили особливості проведення медіації у сфері права інтелектуальної власності. Крім того, проведення медіації у сфері права інтелектуальної власності отримало детальну правову регламентацію. Підтвердженням цього є той факт, що УКРНОІВІ були затверджені такі накази: Положення про Реєстр медіаторів, які залучаються до вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності від 07.09.2023 № 159-Н/2023; Кодекс професійної етики. [2, с. 157, 3]

За допомогою процедури медіації можна вирішити спори у сфері інтелектуальної власності як договірні, так і позадоговірні. Зокрема, спори, що виникають між суб'єктами права інтелектуальної власності та користувачами у зв'язку з невиконанням чи неналежним виконанням договорів із розпорядження майновими правами інтелектуальної власності; спори, що виникають стосовно надання правовласником дозволу третім особам на використання об'єктів інтелектуальної власності (також у примусовому порядку за рішенням суду); спори, що виникають у зв'язку з використанням об'єктів інтелектуальної власності без згоди правовласника. Медіація у таких спорах дозволяє припинити правопорушення завдяки швидкому вирішенню конфлікту (чого неможливо зробити в судовому порядку). Об'єкти права інтелектуальної власності потребують швидкої реакції на порушення, щоб припинити незаконне відчуження (копіювання, розповсюдження, відтворення, плагіат тощо). Час у таких випадках «грає» не на користь суб'єкта права інтелектуальної власності, права якого були порушені. [4]

Серед основних переваг медіації у вирішення конфлікту/спору у сфері інтелектуальної власності варто виокремити: 1) економія часу; 2) формує передумови для подальшого збереження/відновлення ділових взаємин між суб'єктами конфлікту/спору; 3) сприяє запобіганню появі конфліктів у майбутньому; 4) гарантує виконання рішення (у випадку успішної медіації).

Закон України «Про медіацію» безумовно сприяє формуванню у суспільстві культури вирішення спорів/конфліктів інтересів, як альтернативи

судовим процесам. Однак, з метою інтенсифікації процесів упровадження механізмів медіації у сфері інтелектуальної власності в Україні, необхідно забезпечити підготовку відповідних спеціалістів, які володіли б фаховими знаннями у сфері інтелектуальної власності. [5, с. 12-13, 23]

Отже, медіація є ефективним та перспективним інструментом для швидкого й конфіденційного вирішення складних спорів у сфері інтелектуальної власності в Україні. Завдяки інституційній підтримці та перевагам (економія часу, збереження відносин), вона стає важливою альтернативою судовому процесу, хоча потребує підготовки спеціалізованих медіаторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Медіація в сфері інтелектуальної власності - послуги з вирішення конфліктів та спорів у сфері інтелектуальної власності | DecisionLab. Агентство медіації DecisionLab - агентство вирішення конфліктів і суперечок | DecisionLab. URL: <https://decisionlab.com.ua/uk/news/mediatsiya-u-sferi-intelektualnoi-vlasnosti> (дата звернення: 05.05.2025).
2. TEREGETSKYI V. Mediation Procedure in the Field of Intellectual. *Privat Law and Business*. 2024. № 24. С. 154–160. URL: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.21> (дата звернення: 05.05.2025).
3. Положення про Реєстр медіаторів | Реєстр ІР медіаторів. *Про центр | Реєстр ІР медіаторів*. URL: <https://ip-mediation.nipo.gov.ua/resources/detail/polozhennya-pro-reyestr-mediatoriv/> (дата звернення: 05.05.2025).
4. Медіація: в яких сферах ІВ є найбільш ефективною? - Юридична Газета. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/mediaciya-v-yakih-sferah-iv-e-naybilsh-efektivnoyu.html> (дата звернення: 05.05.2025)
5. Mediation as an Alternative Way of Resolving Disputes of the Sphere of the Intellectual Property / О. Vasiurenko та ін. *HERALD OF THE ECONOMIC SCIENCES OF UKRAINE*. 2022. № 1(42). С. 9–14. URL: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).9-14](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).9-14) (дата звернення: 05.05.2025).

6. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-ІХ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата
05.05.2025). звернення:

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права



АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)



Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.